

Marta Wincewicz-Bosy

Międzynarodowy handel końmi przeznaczenia rzeźnego

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 41/1, 223-234

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marta Wincewicz-Bosy*

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

MIĘDZYNARODOWY HANDEL KOŃMI PRZEZNACZENIA RZEŻNEGO

Streszczenie

W artykule przedstawiono najważniejsze dane dotyczące międzynarodowego obrotu końmi w eksporcie i imporcie, odnoszące się przede wszystkim do koni przeznaczenia rzeźnego. Na podstawie danych uzyskanych z bazy FAOSTAT przedstawiono głównych uczestników i ogólne uwarunkowania związane z tymi obrotami.

Słowa kluczowe: biznes koński, eksport koni, import koni

Wprowadzenie

Według Organizacji Narodów Zjednoczonych handel międzynarodowy, rozumiany jako przepływy towarów między krajami i zintegrowanymi obszarami, odgrywa główną rolę w rozwoju gospodarczym, gdyż handel ten wiąże konsumentów i producentów znajdujących się w różnych krajach w światowy system gospodarczy¹. Pod względem analizy koncepcji i teorii z nim związanych oraz narzędzi i polityki w nim stosowanych stanowi on obszar stosunkowo dobrze rozpoznany².

* E-mail: m.bosy@gazeta.pl.

¹ International Merchandise Trade Statistics: Concept and Definitions 2010, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York 2011, s. 9.

² Szczegółowe rozważania na ten temat można znaleźć w większości podręczników z zakresu międzynarodowych stosunków gospodarczych i handlu zagranicznego.

Szczególnym obszarem analiz, ze względu na jego uwarunkowania, jest obrót żywymi zwierzętami. Zgodnie z danymi Światowej Organizacji do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), największe wartości w obrocie międzynarodowym odnotowuje się w odniesieniu dla świń (ok. 35 mln szt. rocznie)³ i bydła (ok. 9 mld USD rocznie). Ze względu na specyficzny stosunek społeczno-kulturowy i historyczno-użytkowy wyjątkowym przedmiotem analiz są konie – w 2011 r., wartość obrotów nimi w skali światowej przekroczyła 2 mld USD i stanowiła ponad 350 tys. osobników. Wyjątkowość tych zwierząt przejawia się między innymi w wielu regulacjach formalnoprawnych dotyczących zarówno hodowli, chowu, użytkowania, jak i przemieszczania. Wszystko to sprawia, że do zrozumienia istoty obrotu międzynarodowego końmi, konieczne jest rozpoznanie modelu procesu organizacji łańcucha dostaw, który jest zasadniczym elementem analizy procesu eksportowego i importowego. W zależności od formy użytkowania koni łańcuch ten ma różną formę i aktywizuje różne typy podmiotów. Celem artykułu jest przedstawienie wielkości międzynarodowego obrotu końmi w latach 1990–2011, ze szczególnym uwzględnieniem przeznaczenia rzeźnego. Wykorzystano tu analizę danych pochodzących z bazy statystycznej Światowej Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) oraz badania przeprowadzone przez autora w latach 2000–2012.

1. Eksport i import koni na świecie

Współczesny biznes koński⁴ jest integralnym elementem gospodarki światowej przez tworzenie sieci relacji gospodarczych, technologicznych, polityczno-prawnych i społeczno-kulturowych. Przez pojęcie biznes koński należy rozumieć wszelkie formy działalności bezpośrednio lub pośrednio związane z końmi, tworzące system aktywności różnego typu podmiotów⁵. Głównymi elementami biznesu końskiego są: chów i hodowla, jeździectwo, wyścigi konne, rekreacja, agroturystyka, hipoterapia, użytkowanie w systemach bezpieczeństwa, przeznaczenie rzeźne oraz specyficzne rodzaje użytkowania (np. mleczne). Znaczenie tego obszaru w dużej

³ Dane na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

⁴ Pojęcie biznes koński jest synonimem horse industry.

⁵ M. Wincewicz-Bosy, *Sieci podmiotów gospodarczych w biznesie końskim*, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012, s. 36.

mierze zależy od wielkości pogłowia (tab. 1), które obecnie wynosi prawie 60 mln osobników i ma tendencję malejącą.

Tabela 1. Pogłowie koni na świecie i w wybranych regionach w latach 1990–2011 (szt.)

Obszar	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Świat	61 004 718	60 069 103	58 065 989	58 040 624	59 870 914	59 724 437
Afryka	5 412 081	4 649 229	4 236 907	4 876 586	5 737 994	5 924 562
Amerykis	28 578 472	29 014 232	29 102 077	31 309 320	33 456 801	33 500 438
Azja	16 327 953	17 598 627	16 932 015	14 848 423	13 918 748	13 949 403
Europa	102 12 057	8 380 750	7 422 261	6 633 314	6 352 302	5 951 267

* wartość średnioroczna w podanym okresie.

Źródło: opracowanie na podstawie www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

Zmiany stylu życia wynikające z postępu naukowo-technicznego sprawiają, że koń przestaje pełnić funkcje produkcyjne i transportowe. Jak stwierdził na przełomie XIX i XX wieku J. Galsworthy, „zabawna rzecz dzieje się z końmi: wychodzą z użycia, a wchodzi w modę”. Współczesne konie to przede wszystkim hippika (wyścigi, sport, rekreacja i pokazy jeździeckie), ale w wielu regionach świata ich przeznaczenie jest także inne. Zmiany w profilu użytkowania mają także wpływ na eksport i import koni, których wartość jest pochodną zainteresowania konsumentów, ale także wynika z ogólnego stanu gospodarki światowej. Na podstawie danych Federation Equestre Internationale (FEI), w której zarejestrowano ponad 230 tys. koni sportowych⁶, i International Federation of Horseracing Authorities (IFHA), obejmującej ponad 246 tys. koni wyścigowych⁷, można stwierdzić, że ponad 95% międzynarodowego obrotu końmi w eksporcie i imporcie, dotyczy przede wszystkim koni przeznaczenia rzeźnego. Jest to związane z tym, że zarówno w użytkowaniu sportowym, jak i wyścigowym dominują przemieszczenia koni w ramach światowego i międzynarodowego systemu porównawczego, w których nie następuje przekazanie praw własności⁸.

⁶ <https://data.fei.org/Horse/Search.aspx> (dostęp: 20.02.2015).

⁷ Annual report 2013, IFHA, www.horseracingintfed.com (dostęp: 20.02.2015).

⁸ Niestety, w oficjalnych statystykach międzynarodowych nie uwzględnia się klasyfikacji z powodu formy użytkowania koni.

Tabela 2. Import koni na świecie i w wybranych regionach

Obszar	Cecha	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Świat	liczba (szt.)	421 236	344 380	300 855	277 589	297 172	373 487
	wartość (tys. USD)	1 186 944	905 107	1 341 986	1 916 419	2 297 450	2 087 495
Afryka	liczba (szt.)	4 912	5 485	3 973	2 861	13 945	18 011
	wartość (tys. USD)	2 814	3 714	6 048	9 285	28 032	42 028
Ameryki	liczba (szt.)	114 840	93 210	72 105	70 828	153 940	236 820
	wartość (tys. USD)	111 390	130 198	289 995	329 045	408 898	480 199
Azja	liczba (szt.)	7 558	9 246	8 825	20 070	16 623	18 582
	wartość (tys. USD)	140 276	161 782	216 139	447 444	466 451	403 568
Europa	liczba (szt.)	289 941	233 560	212 166	180 621	108 816	96 507
	wartość (tys. USD)	812 735	545 822	733 842	1 047 180	1 255 767	1 010 837

* Wartość średnioroczna w podanym okresie.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

Tabela 3. Eksport koni na świecie i w wybranych regionach

Obszar	Cecha	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Świat	liczba (szt.)	372 588,0	347 164,6	323 215,6	300 561,2	302 220,6	328 176,0
	wartość (tys. USD)	1 056 069,0	919 035,0	1 244 089,0	1 847 400,0	2 227 883,0	2 037 055,0
Afryka	liczba (szt.)	1 003,0	960,6	2 524,4	4 998,2	19 915,2	16 339,0
	wartość (tys. USD)	1 836,0	1 802,8	2 647,6	4 865,0	15 679,2	13 016,0
Ameryki	liczba (szt.)	138 514,0	10 9817,0	104 879,4	104 249,2	152 095,2	206 698,0
	wartość (tys. USD)	300 473,0	292 387,0	363 708,0	483 117,8	552 358,8	43 1592,0
Azja	liczba (szt.)	44 272,0	11 891,8	5 658,8	5 051,4	7 135,2	6 105,0
	wartość (tys. USD)	15 608,0	8 172,0	10 420,2	174 780,0	132 239,2	36 848,0
Europa	liczba (szt.)	182 965,0	219 193,4	203 707,0	179 273,6	117 260,0	94 490,0
	wartość (tys. USD)	644 511,0	543 141,8	756 985,0	1 038 396,0	1 324 573,0	1 358 880,0

* Wartość średnioroczna w podanym okresie.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

Na podstawie przedstawionych danych (tab. 2 i 3) można stwierdzić, że w stosunku do 1990 r. międzynarodowy eksport i import koni wykazuje tendencję malejącą. Analiza danych z poszczególnych lat i wartości średniorocznych dla okresów pięcioletnich potwierdzają spadek liczby osobników będących przedmiotem obrotu na rynku międzynarodowym. Czynnikiem decydującym o zmniejszeniu zainteresowania końmi jest sytuacja ekonomiczna i polityczna na świecie. Dla biznesu końskiego szczególnie trudnymi okresami są kryzysy międzynarodowe. Wpływają

one na redukcję liczebności stad i ograniczanie procedur związanych z hodowlą. Ze względu na specyficzny cykl życia produktu⁹ zmiany w wielkościach hodowlanych i oferty rynkowej obserwowane są tu z przesunięciem dwu- i trzyletnim. To przesunięcie zaczyna być również widoczne w kontekście przewidywanej zmiany tendencji spadkowej. Od roku 2011 następuje powolny wzrost eksportu i importu koni na świecie, co znajduje potwierdzenie w nieoficjalnych danych uzyskanych dla lat 2012 i 2013.

Spośród regionów świata w eksporcie i w imporcie koni główną rolę odgrywa Europa (tab. 4, 5). Do krajów europejskich tradycyjnie importujących konie należy zaliczyć Wielką Brytanię, Belgię, Francję, Włochy, Holandię, Hiszpanię i Wielką Brytanię. Drugą pozycję w światowym obrocie zajmuje region obu Ameryk. W tym obszarze, poza USA, duże znaczenie ma Argentyna, Kanada i Meksyk. Wśród krajów azjatyckich niewątpliwym liderem biznesu końskiego jest Japonia i Chiny. Warto zwrócić uwagę na fakt, że pomimo dominującej pozycji na rynku światowym systematycznie spadały obroty podmiotów pochodzących z Europy, w przeciwieństwie do obrotów przedstawicieli obu Ameryk i Azji. Jest to związane

Tabela 4. Najwięksi eksporterzy koni na świecie

Państwo	Cecha	1990	1991–1995*	1996–2000	2001–2005	2006–2010	2011
Argentyna	liczba (szt.)	7 272	5 355	5 898	5 353	4 747	2 725
	wartość (tys. USD)	5 657	6 436	11 182	9 534	24 372	19 455
Belgia	liczba (szt.)	bd	bd	5 564	6 681	4 859	3 865
	wartość (tys. USD)	bd	bd	21 501	34 309	62 349	75 405
Kanada	liczba (szt.)	7 564	13 498	21 042	29 298	16 397	11 713
	wartość (tys. USD)	26 507	27 071	32 981	40 941	49 965	50 570
Francja	liczba (szt.)	18 457	17 804	15 183	16 886	13 571	11 629
	wartość (tys. USD)	82 856	66 249	92 206	103 371	128 679	124 176
Polska	liczba (szt.)	64 163	91 465	77 410	39 741	26 993	19 974
	wartość (tys. USD)	49 159	73 374	62 236	41 410	38 974	30 907
Wielka Brytania	liczba (szt.)	7 483	6 025	6 052	6 488	7 001	4 733
	wartość (tys. USD)	246 106	203 209	319 845	480 801	528 197	425 114
USA	liczba (szt.)	83 686	76 409	64 686	60 944	12 4280	185 603
	wartość (tys. USD)	262 519	254 146	310 433	420 446	459 675	350 534

* Wartość średnioroczna w podanym okresie, bd – brak danych.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

⁹ Szerzej na ten temat w M. Winczewicz-Bosy, *op.cit.*, s. 50–58.

Tabela 5. Najwięksi importerzy koni na świecie

Państwo	Cecha	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Belgia	liczba (szt.)	bd	bd	16 753	11 977	7 697	3 602
	wartość (tys. USD)	bd	bd	18 587	19 516	22 690	27 707
Kanada	liczba (szt.)	70 568	49 591	25 800	26 317	59 970	69 115
	wartość (tys. USD)	30 381	35 709	30 488	33 398	56 653	61 154
Chiny	liczba (szt.)	522	723	1 092	1 134	1 264	1 409
	wartość (tys. USD)	11 964	19 172	41 348	60 130	79 971	112 396
Francja	liczba (szt.)	26 378	23 302	18 148	11 155	7 288	3 471
	wartość (tys. USD)	49 558	52 827	65 626	63 117	97 365	67 117
Japonia	liczba (szt.)	2 623	2 932	3 351	4 937	5 413	3 774
	wartość (tys. USD)	105 133	117 621	147 312	126 606	148 198	135 354
Meksyk	liczba (szt.)	26 812	11 967	7 113	11 325	69 787	143 258
	wartość (tys. USD)	2 648	3 342	3 835	9 017	38 046	70 491
Wielka Brytania	liczba (szt.)	10 418	5 107	3 335	4 386	4 390	6 470
	wartość (tys. USD)	345 949	180 118	328 733	541 815	645 205	415 770
USA	liczba (szt.)	11 080	23 348	32 436	28 870	18 418	14 740
	wartość (tys. USD)	60 279	81 951	246 622	278 039	288 133	318 420

* Wartość średnioroczna w podanym okresie.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

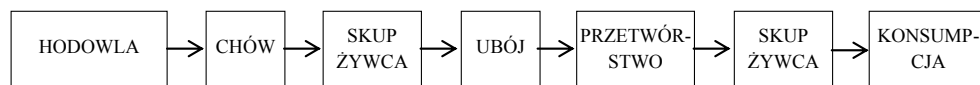
nie tylko z uwarunkowaniami kulturowymi dotyczącymi konsumpcji koniny, ale także ze wzrostem zainteresowania hodowlą i chowem koni. Wprowadzenie programów wsparcia zarówno samych hodowców, jak i kreowania popytu (np. Japonia) i wspierania eksportu, a także tworzenie strategii narodowych rozwoju biznesu końskiego to ważne czynniki rozwoju tego obszaru działalności gospodarczej.

2. Eksport i import koni przeznaczenia rzeźnego

W dawnych czasach mięso i produkty pochodzenia końskiego były przedmiotem powszechnego obrotu rynkowego i konsumpcji. W koninie szczególnie gustowali Tatarzy i wikingowie oraz ludy północnoamerykańskie i azjatyckie. Ze względu na specyficzny stosunek człowieka do konia, z biegiem czasu traktowanego jako przyjaciela i towarzysza, w wielu krajach zaprzestano konsumpcji koniny. Społeczne protesty przyczyniły się także do wprowadzania w niektórych państwach zakazów uboju rzeźnego koni. Jednak jest wiele rynków tradycyjnie wykorzystujących mięso końskie do celów kulinarnych. Uzyskanie koniny o właściwych parametrach

wymaga współdziałania licznej grupy podmiotów tworzących łańcuch dostaw. Są to ogniwa (rys. 1) realizujące zadania w zakresie hodowli (w tym doboru genetycznego i osobniczego), chowu, skupu żywca, uboju, przetwórstwa, dystrybucji i konsumpcji.

Rysunek 1. Łańcuch dostaw koni przeznaczenia rzeźnego

Źródło: opracowanie własne.

Prowadzenie działalności związanej z końmi o przeznaczeniu rzeźnym jest w wielu społeczeństwach bardzo kontrowersyjne. Coraz bardziej rygorystyczne są wymogi¹⁰ dotyczące pozyskiwania produktów do konsumpcji przez człowieka, co sprawia, że podmioty objęte tą formą działalności nawiązują ze sobą bliższe i trwalsze relacje niż w wypadku innych surowców¹¹. Przy wykorzystaniu rzeźnym oprócz mięsa powstają także produkty poubojowe stosowane do produkcji karm zwierzęcych i w przemyśle. Praktycznie rzecz biorąc, nie ma części konia, która nie byłaby wykorzystana. Skóry są szeroko stosowane w szewstwie, rymarstwie, kaletnictwie, tapicerstwie. Grzywy i ogony znajdują zastosowanie w wytwórstwie pędzli, szczotek czy smyczków do instrumentów muzycznych. Produkty poubojowe są także używane do produkcji karm zwierzęcych i w przemyśle. Służą również do produkcji klejów, smarów i preparatów do polerowania, kosmetyków (mydeł, szminek, kremów), surowic do leczenia ludzi i zwierząt, cementu, atramentu, kredek, żelów

¹⁰ Ze względu na specyficzną pozycję konia w wielu systemach społecznych przeznaczenie rzeźne jest regulowane licznymi przepisami prawa. Na terenie UE obowiązuje ponad 20 aktów prawnych regulujących ten obszar działalności, wśród nich Rozporządzenie Komisji WE nr 599/2004 dotyczące przyjęcia zharmonizowanego wzoru świadectwa i sprawozdania z kontroli związanych z wewnątrzspółnotowym handlem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego oraz Dyrektywa Rady 90/427/EWG w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków handlu wewnątrzspółnotowego koniowatymi.

¹¹ Wprowadzenie pojęcia łańcuch żywnościowy i licznych regulacji ustawowych związanych z nim oraz z pojęciem bezpieczeństwa żywnościowego wraz z dotychczasowymi regulacjami formalnoprawnymi prowadzi do zwiększenia bezpieczeństwa konsumentów, jednocześnie tworzy istotną barierę przepływu międzynarodowych. Na rynku UE obowiązują m.in. Rozporządzenia (WE) 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004, 882/2004, 2074/2005, 1151/2012 i in.

(używanych w cukierkach, karmach) oraz nawozów¹². Z tego powodu wiele krajów prowadzi hodowlę koni rzeźnych w celu zaspokojenia potrzeb rodzimego rynku.

Tabela 6. Konie przeznaczenia rzeźnego – produkcja na potrzeby krajowe (szt.)

Obszar	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Świat	2 840 784	3 865 002	4 757 397	4 911 128	4 755 997	4 755 067
Afryka	106 854	108 153	112 425	122 747	14 6081	149 335
Ameryki	1 529 254	1 477 792	1 414 682	1 487 232	1 447 927	1 360 923
Azja	715 607	1 363 593	2 213 401	2 363 948	2 53 201	2 454 039
Europa	407 908	826 865	928 383	849 059	706 339	684 719
Oceania	81 161	88 600	88 506	88 143	102 449	106 051

* Wartość średnioroczna w podanym okresie.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

Tabela 7. Import mięsa końskiego na świecie i w wybranych regionach

Obszar	Cecha	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Świat	ilość (t)	180 103,0	147 872,4	130 092,2	146 342,4	150 006,4	133 615,0
	wartość (tys. USD)	520 259,0	470 202,8	404 157,6	411 086,0	549 060,0	556 989,0
Afryka	ilość (t)	1,0	62,0	14,0	35,8	388,0	266,0
	wartość (tys. USD)	7,0	94,4	21,4	60,2	1 766,4	634,0
Ameryki	ilość (t)	12 020,0	5 895,2	2 720,4	4 368,8	2 803,6	648,0
	wartość (tys. USD)	13 882,0	7 080,8	2 781,8	5 908,2	4 159,2	1 445,0
Azja	ilość (t)	33 361,0	25 047,4	13 525,4	8 328,6	8 587,2	13 651,0
	wartość (tys. USD)	69 986,0	62 508,6	35 747,8	24 661,2	32 239,8	40 987,0
Europa	ilość (t)	134 720,0	116 862,0	113 831,8	133 541,2	138 168,2	119 020,0
	wartość (tys. USD)	436 374,0	400 499,6	365 600,0	380 334,8	510 746,2	513 850,0

* Wartość średnioroczna w podanym okresie.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

Najwięcej koni rzeźnych produkują (tab. 6) kraje azjatyckie, które w ten sposób zaspokajają swój popyt na poziomie około 60%. Pozostałą część importują zarówno mięso, jak i konie. Jednak największym importerem mięsa końskiego na świecie jest Europa (tab. 7). Wykorzystanie mięsa do celów spożywczych ma na tym rynku wielowiekową tradycję i jest związane z kulturą narodową w wielu krajach, takich

¹² M. Wincewicz-Bosy, *Łańcuch dostaw przeznaczenia rzeźnego w biznesie końskim – uwarunkowania*, „Logistyka” 2012, 4, lipiec–sierpień 2012, s. 1375–1381.

m.in. jak Belgia, Francja, Holandia, Hiszpania, Norwegia, Włochy. Wśród krajów importujących mięso końskie główne pozycje na świecie (tab. 8) zajmują również Japonia, Meksyk oraz Federacja Rosyjska.

Tabela 8. Najwięksi importerzy mięsa końskiego na świecie

Państwo	Cecha	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Francja	ilość (t)	44 399,0	34 204,2	29 124,2	27 901,8	24 111,4	18 122,0
	wartość (tys. USD)	168 666,0	138 985,0	118 782,6	108 575,2	11 7387,0	93 492,0
Włochy	ilość (t)	18 517,0	16 394,8	19 058,8	22 268,8	25 895,0	28 962,0
	wartość (tys. USD)	55 034,0	5 0121,0	58 017,8	71 984,2	107 573,6	123 393,0
Holandia	ilość (t)	26 022,0	22 040,4	14 373,8	12 109,6	10 269,8	5 945,0
	wartość (tys. USD)	56 132,0	50 304,2	32 030,2	21 124,4	30 171,8	2 4654,0
Japonia	ilość (t)	33 152,0	25 012,2	13 370,8	8 235,4	62 34,6	4 512,0
	wartość (tys. USD)	69 788,0	6 2452,0	35 602,4	24 538,2	28 160,0	26 235,0
Meksyk	ilość (t)	11 950,0	5 665,4	2 353,6	4 329,4	1 933,8	bd
	wartość (tys. USD)	13 754,0	6 748,4	2 319,0	5 850,2	3 050,6	bd
Rosja	ilość (t)	bd	bd	1 952,2	21 270,8	29 245,0	25 562,0
	wartość (tys. USD)	bd	bd	1 691,4	23 360,0	59 019,2	77 528,0

* Wartość średnioroczna w podanym okresie, bd – brak danych.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

Głównym problemem związanym z przeznaczeniem rzeźnym koni jest pozyskanie odpowiedniego surowca, spełniającego wymogi ustawowe w odniesieniu do zwierząt rzeźnych z rodziny koniowatych¹³ oraz zapewnienie transportu o właściwych parametrach¹⁴. Prowadzenie hodowli opartej na właściwie przeprowadzonym doborze genetycznym, z wykorzystaniem odpowiednich składników pokarmowych oraz warunków bytowych jest podstawą do uzyskania surowca o pożądanych parametrach. Szczególnie cenieni są dostawcy, którzy nie prowadzą tzw. hodowli przemysłowej, lecz jak najbardziej zbliżoną do ekologicznej, półdzikiej. W związku z tym dąży się do stworzenie powiązań (o odpowiedniej sile i trwałości) między poszczególnymi ogniwami łańcucha dostaw, gwarantującymi właściwą jakość surowca i uzyskanych produktów. Wśród największych europejskich eksporterów (tab. 9 i 10)

¹³ Decyzja Komisji 2000/68/WE, 93/623/EWG, 90/427/EWG, 90/427/EWG; Rozporządzenie Komisji WE 504/2008.

¹⁴ Dyrektywa Rady 90/425/EWG, 92/65/EWG, 90/426/EWG, 64/432/EWG; 93/119/EWG, Rozporządzenie WE 1255/97, Rozrządzenie WE 1/2005.

mięsa końskiego można wymienić Francję i Polskę. Wśród pozostałych krajów dominują państwa pochodzące z obszaru Ameryk: Argentyna, Brazylia, Kanada i Meksyk.

Tabela 9. Eksport mięsa końskiego na świecie i w wybranych regionach

Obszar	Cecha	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Świat	ilość (t)	157 906,0	141 430,0	133 755,8	149 256,6	150 671,0	140 659,0
	wartość (tys. USD)	364 917,0	381 558,6	367 057,6	395 671,0	533 200,0	568 144,0
Afryka	ilość (t)	88,0	65,2	40,4	71,2	56,4	10,0
	wartość (tys. USD)	127,0	221,4	195,6	194,8	359,2	62,0
Ameryki	ilość (t)	123 450,0	96 730,2	76 008,2	82 523,2	74 724,4	59 977,0
	wartość (tys. USD)	269 379,0	239 827,0	188 535,4	184 227,6	248 643,4	250 820,0
Azja	ilość (t)	4 384,0	4 832,6	1 011,4	5 107,6	9 091,6	9 007,0
	wartość (tys. USD)	6 823,0	9 759,0	3 152,6	5 084,4	14 013,2	11 869,0
Europa	ilość (t)	21 851,0	30 802,4	50 651,8	58 269,2	64 236,4	69 766,0
	wartość (tys. USD)	73 395,0	112 190,8	159 521,4	197 021,0	260 626,8	291 535,0

* Wartość średnioroczna w podanym okresie.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

Pod wpływem braku akceptacji społecznej dla różnych obszarów aktywności w ramach przeznaczenia rzeźnego koni łańcuch dostaw uległ znacznemu rozproszeniu geograficznemu i jednocześnie bardziej przypomina sieć regulowaną przez stosunki społeczne, a w konsekwencji przez ustawodawstwo krajowe i przepisy międzynarodowe. Na rynku amerykańskim szczególną rolę odegrał system społeczny. Na skutek nacisków opinii publicznej na terenie USA wprowadzono w 2007 roku regulacje, w których efekcie zakończyły funkcjonowanie zakłady uboju koni¹⁵. W konsekwencji tych regulacji wzrósł eksport żywych koni do Meksyku, Kanady i Japonii, natomiast drastycznemu zmniejszeniu uległ eksport mięsa końskiego – ze 105 tys. osobników poddanych ubojowi w 2006 roku do 29 tys. sztuk ubitych w 2007 roku¹⁶. Wykluczyło to USA z grona największych eksporterów mięsa końskiego na świecie.

¹⁵ Kongres USA nie zakazał działania ubojniom koni, ale zakazał wykorzystywania federalnych funduszy do kontroli transportu do uboju koni przez Ministerstwo Rolnictwa (USDA), a ponieważ wszystkie konie w uboju muszą być kontrolowane to efektem było prawie całkowite wyeliminowanie działalności ubojni koni w USA. *Horse Welfare. Action Needed to Address Unintended Consequences from Cassation of Domestic Slaughter*. United States Government Accountability Office, Report to Congressional Committees, GAO lipiec 2011, GAO-11-228, <https://data.feig.org/Horse/Search.asp>.

¹⁶ www.greenhorn-horse-facts.com/horse-slaughter.html (dostęp: 14.04.2012).

Tabela 10. Najwięksi eksporterzy mięsa końskiego na świecie

Państwo	Cecha	1990	1991–1995*	1996–2000*	2001–2005*	2006–2010*	2011
Argentyna	ilość (t)	34 704	30 934	28 582	32 109	29 519	21 225
	wartość (tys. USD)	45 022	62 563	61 140	54 362	83 528	87 567
Brazylia	ilość (t)	3 734	10 860	13 161	19 072	10 351	2 082
	wartość (tys. USD)	5 139	14 980	19 621	27 777	25 173	6 882
Kanada	ilość (t)	24 487	14 937	13 334	12 113	16 603	15 787
	wartość (tys. USD)	54 312	45 061	48 156	48 170	78 636	83 548
Francja	ilość (t)	309	910	4 653	7 978	8 115	5 686
	wartość (tys. USD)	1 264	4 056	20 815	34 856	42 083	33 068
Meksyk	ilość (t)	1 110	2 628	3 126	1 327	6 924	14 026
	wartość (tys. USD)	2 252	6 899	7 403	4 009	26 184	48 940
Polska	ilość (t)	4 342	4 172	6 518	9 537	10 926	11 832
	wartość (tys. USD)	9 403	11 700	17 843	33 155	41 100	4 531
Urugwaj	ilość (t)	3 780	4 656	4 888	5 839	5 814	6 673
	wartość (tys. USD)	6 488	9 549	10 427	10 357	17 627	23 569

* Wartość średnioroczna w podanym okresie.

Źródło: opracowanie na podstawie: www.fao.stat.org (dostęp: 10.03.2015).

Podsumowanie

Eksport i import koni, zwłaszcza koni przeznaczenia rzeźnego to ważny element przepływów w gospodarce światowej. Są one uwarunkowane nie tylko czynnikami technicznymi i biologicznymi, ale przede wszystkim społeczno-kulturowymi. Historycznie ukształtowane gusta konsumentów wpływają na kierunki i rozmiary przepływów międzynarodowych koni przeznaczenia rzeźnego. Stosunki społeczne mogą wpływać zarówno rozwojowo, jak w przypadku takich rynków jak Japonii, Francji, Belgii czy Włoch, ale także być barierą, jak w przypadku USA. Wraz z uwarunkowaniami społecznymi zmieniają się również warunki polityczno-prawne, które bezpośrednio odzwierciedlają się w postaci licznych regulacji i standardów. Międzynarodowe obroty końmi to ważny obszar gospodarczy, o czym świadczą zaprezentowane dane. Choć historycznie na tym rynku dominuje Europa, to współczesne zmiany świadczą na korzyść obszaru azjatyckiego, który rozwija się znacznie dynamiczniej niż region obu Ameryk.

Literatura

Annual report 2013, IFHA, www.horseracingintfed.com.

Decyzja Komisji 93/196/EWG z 5.02.1993 r. w sprawie warunków zdrowotnych zwierząt i świadectw weterynaryjnych przy przywozie zwierząt z rodziny koniowatych na ubój 2000/68/WE, 93/623/EWG, 90/427/EWG, 90/427/EWG.

Dyrektywy Rady 90/425/EWG, 90/426/EWG, 92/65/EWG, 64/432/EWG, 93/119/EWG.

Horse welfare. Action needed to address unintended consequences from cassation of domestic slaughter. United States Government Accountability Office, Report to Congressional Committees, GAO lipiec 2011, GAO-11-228.

<https://data.fei.org>.

International Merchandise Trade Statistics: Concept and Definitions 2010, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York 2011, www.gao.gov/new.items/d11228.pdf.

Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004, 882/2004, 2074/2005, 1151/2012.

Rozporządzenia Komisji WE nr 504/2008, 599/2004/WE, 1255/97, 1/2005.

Wincewicz-Bosy M., *Łańcuch dostaw przeznaczenia rzeźnego w biznesie końskim – uwarunkowania*, „Logistyka” 2012, nr 4, s. 1375–1381.

Wincewicz-Bosy M., *Sieci podmiotów gospodarczych w biznesie końskim*, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012.

www.fao.stat.org.

www.greenhorn-horse-facts.com.

THE INTERNATIONAL TRADE OF SLAUGHTERED HORSES

Abstract

The article presents the most important data on international trade in horses in the area of exports and imports, relating primarily to the destination of horses for slaughter. Based on the data obtained from the FAOSTAT database, identified the main actors and the general conditions associated with those turnovers.

Translated by Marta Wincewicz-Bosy

Keywords: horse industry, horses export, horses import

JEL codes: F18, Q17